

- Projekt -

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Plan współpracy rozwojowej w 2019 r.

realizowany za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ze środków rezerwy celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową, ze środków MSZ oraz ze środków innych resortów działających w obszarze współpracy rozwojowej

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Warszawa, 2018 r.

Spis treści

Wstęp	3
Część I	4
1. Współpraca rozwojowa realizowana ze środków rezerwy celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową oraz ze środków MSZ.....	4
1.1. Pomoc rozwojowa w poszczególnych krajach priorytetowych.....	4
1.2. Wspieranie procesu wyborczego	12
2. Pomoc humanitarna	12
- Agendy Narodów Zjednoczonych dla Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie (UNRWA).	12
3. Współpraca rozwojowa w ramach organizacji międzynarodowych	13
4. Edukacja globalna.....	13
5. Wolontariat	14
6. Spójność polityk na rzecz rozwoju.....	14
7. Współpraca z sektorem prywatnym.....	14
8. Działania informacyjne	15
9. Ewaluacja.....	15
10. Formy i zasady współpracy z partnerami polskiej współpracy rozwojowej.....	15
11. Podział środków w rezerwie celowej budżetu państwa przeznaczonej na współpracę rozwojową	19
Część III	21
Udział Polski w realizacji polityki rozwojowej Unii Europejskiej	21
Składka do budżetu ogólnego UE.....	21
Składka na Europejski Fundusz Rozwoju (EFR).....	21
Udział Polski w finansowaniu Unijnego Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji.....	22
ZAŁĄCZNIK I. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainie oraz propozycje ich mierzenia.....	2326
ZAŁĄCZNIK III. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Libanie oraz propozycje ich mierzenia	2828
ZAŁĄCZNIK IV. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Palestynie oraz propozycje ich mierzenia.....	311

Wstęp

Plan współpracy rozwojowej w 2019 r. realizuje założenia Wieloletniego programu współpracy rozwojowej na lata 2016-2020 (dalej jako „WPWR 2016-2020”), przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 6 października 2015 r. i zmodyfikowanego przez Radę Ministrów uchwałą nr 119/2018 z 4 września 2018 r.

Plan został opracowany zgodnie z ustawą z dnia 16 września 2011 r. o współpracy rozwojowej (Dz.U.2017, poz. 2098 z późn. zm.). Określa kierunki, cele i formy działań w obszarze współpracy rozwojowej oraz wysokość środków finansowych kierowanych do krajów partnerskich za pośrednictwem instrumentów współpracy bilateralnej oraz wielostronnej.

Podejmowane działania będą służyły wspieraniu krajów partnerskich polskiej współpracy rozwojowej w realizacji przez nie Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Priorytetowy zasięg geograficzny działań polskiej współpracy rozwojowej w 2019 r. obejmuje cztery kraje Partnerstwa Wschodniego, pięć państw afrykańskich oraz trzy kraje Azji i Bliskiego Wschodu, zgodnie z kierunkami określonymi w WPWR 2016-2020. Zaplanowane na 2019 r. działania wychodzą naprzeciw potrzebom rozwojowym krajów priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej i uwzględniają szczególną sytuację tych państw.

Obok priorytetów geograficznych Plan precyzuje także priorytety tematyczne. W 2019 r. działania polskiej współpracy dwustronnej obejmują głównie: dobre rządzenie, demokrację i prawa człowieka, rozwój kapitału ludzkiego, przedsiębiorczości i sektora prywatnego, rolnictwa i obszarów wiejskich oraz ochronę środowiska.

Plan zawiera również informacje na temat wielostronnego wymiaru współpracy rozwojowej Polski, w tym przede wszystkim współpracy rozwojowej w ramach Unii Europejskiej oraz udziału Polski w międzynarodowych agendach pomocowych.

Dokument jest podzielony na trzy części. Pierwsza - określa przeznaczenie środków rezerwy celowej będącej w dyspozycji MSZ oraz środków budżetowych Ministerstwa. Druga - zawiera informacje na temat zadań z zakresu współpracy rozwojowej realizowanych z funduszy, których dysponentami są organy administracji rządowej. W części trzeciej znajdują się informacje na temat środków polskiej współpracy rozwojowej przekazywanych w ramach zobowiązań wynikających z członkostwa w Unii Europejskiej. Szczegółowe alokacje finansowe przedstawione są w załącznikach do niniejszego dokumentu.

Część I

1. Współpraca rozwojowa realizowana ze środków rezerwy celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową oraz ze środków MSZ

1.1. Pomoc rozwojowa w poszczególnych krajach priorytetowych

WYBRANE KRAJE PARTNERSTWA WSCHODNIEGO¹

BIAŁORUŚ

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu kapitału ludzkiego, dobrego rządzenia, przedsiębiorczości i sektora prywatnego oraz demokracji i praw człowieka.

W ramach *priorytetu dobre rządzenie* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następującego rezultatu:

- 1) budowanie zdolności instytucjonalnej władz lokalnych do sprawnego prowadzenia polityki rozwoju regionalnego;
- 2) zwiększenie dostępu społeczeństwa do rzetelnej i obiektywnej informacji.

Działania służące osiągnięciu rezultatu 1) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019” oraz przez polskie placówki zagraniczne, natomiast rezultat opisany w pkt 2) będzie realizowany na podstawie Porozumienia MSZ-TVP ws. współtworzenia i rozpowszechniania programu BELSAT TV.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) lepszy dostęp do usług społecznych, poprawa infrastruktury i funkcjonowania ośrodków dla osób niepełnosprawnych oraz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 2) zwiększona integracja społeczna osób niepełnosprawnych i dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019” oraz przez polskie placówki zagraniczne, a także za pośrednictwem organizacji międzynarodowych m.in. Funduszu Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci (UNICEF).

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) rozwój przedsiębiorczości;
- 2) budowanie zdolności instytucjonalnej władz lokalnych do wspierania rozwoju przedsiębiorczości.

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”, przez organy administracji rządowej, polskie placówki zagraniczne oraz za

¹ Załącznik I zawiera tabelę z zakładanymi rezultatami działań polskiej pomocy w Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainie oraz propozycje ich mierzenia.

pośrednictwem organizacji międzynarodowych m.in. Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP).

Ponadto wdrażane będą drugie moduły projektów wyłonionych w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2018”.

W ramach *priorytetu demokracja i prawa człowieka* będą realizowane działania za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

GRUZJA

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu dobrego rządzenia i kapitału ludzkiego.

W ramach *priorytetu dobre rządy* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost zdolności instytucjonalnych administracji publicznej w zakresie wdrożenia reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej UE – Gruzja;
- 2) wzrost zdolności instytucjonalnych administracji publicznej w procesie decentralizacji władzy publicznej, zwłaszcza w zakresie zapewnienia dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej;
- 3) wdrożenie polityki rozwoju regionalnego, w tym wsparcie sektora turystyki;
- 4) rozwój krajowych i regionalnych systemów zarządzania kryzysowego, budowa zdolności administracji publicznej oraz wzrost zdolności operacyjnych zwłaszcza w zakresie zapobiegania i reagowania na klęski żywiołowe i katastrofy wynikające z działalności człowieka.

Działania służące osiągnięciu rezultatów opisanych w pkt 1) - 4) będą realizowane za pośrednictwem organów administracji rządowej oraz przez polskie placówki zagraniczne. Działania wpisujące się w rezultaty opisane w pkt 2), 3) i 4) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”. Działania w ramach priorytetu będą realizowane także za pośrednictwem organizacji międzynarodowych oraz Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

Ponadto wdrażane będą drugie moduły projektów wyłonionych w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2018”.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) lepszy dostęp do usług społecznych oraz poprawa infrastruktury i funkcjonowania ośrodków dla osób niepełnosprawnych, ofiar przemocy domowej i dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej;
- 2) integracja społeczna osób z niepełnosprawnością, ofiar przemocy domowej oraz dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej;
- 3) wzmocnienie systemu opieki i ochrona praw dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej, niepełnosprawnych oraz ofiar przemocy domowej.

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”, przez organy administracji rządowej oraz polskie placówki zagraniczne.

Ponadto wdrażany będzie drugi moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2018”.

MOŁDAWIA

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu dobrego rządzenia oraz rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich.

W ramach *priorytetu dobre rządzenie* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następującego rezultatu:

- 1) wzrost zdolności instytucjonalnej administracji publicznej na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym w zakresie wdrożenia kluczowych reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej UE – Mołdawia, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa publicznego i ochrony ludności;
- 2) zwiększenie dostępu mołdawskich mikro i małych przedsiębiorstw do rynków europejskich.

Działania służące osiągnięciu rezultatu będą realizowane za pośrednictwem organów administracji rządowej, polskich placówek zagranicznych, w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019” oraz za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

Ponadto wdrażany będzie trzeci moduł projektu realizowanego przez organ administracji rządowej zaakceptowany do realizacji w 2017 r.

W ramach *priorytetu rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) poprawa wydajności i konkurencyjności oraz wzrost dochodów gospodarstw rolnych;
- 2) rozwój działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich, w szczególności dot. turystyki wiejskiej.

Działania służące osiągnięciu opisanych rezultatów będą realizowane za pośrednictwem organów administracji rządowej, w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”, przez polskie placówki zagraniczne oraz za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

Ponadto wdrażane będą trzecie moduły projektów wyłonionych w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2017”.

UKRAINA

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu dobrego rządzenia, kapitału ludzkiego, przedsiębiorczości i sektora prywatnego.

W ramach *priorytetu dobre rządzenie* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost kompetencji kadry administracji publicznej w zakresie wdrożenia reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej UE-Ukraina;
- 2) wsparcie reformy samorządowej, rozwoju regionalnego, reformy oświaty, reform służących zapewnieniu stabilności finansowej państwa oraz przeciwdziałaniu korupcji;

- 3) rozwój krajowych i regionalnych systemów zarządzania kryzysowego, budowa zdolności administracji publicznej oraz wzrost zdolności operacyjnych w zakresie zapobiegania i reagowania na klęski żywiołowe i katastrofy wynikające z działalności człowieka.

Działania służące osiągnięciu rezultatów opisanych w punktach 1) – 3) będą realizowane przez organy administracji rządowej oraz przez polskie placówki zagraniczne. Rezultaty opisane w pkt. 2) wyłącznie w zakresie wsparcia reformy samorządowej oraz w pkt. 3) będą realizowane również w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”. Dodatkowo rezultat opisany w pkt. 2) będzie realizowany w ramach programu UE *Ukraine Local Empowerment, Accountability and Development Programme (U-LEAD)* oraz za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

Ponadto wdrażany będzie drugi moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2018” oraz drugie moduły projektów organów administracji rządowej zaakceptowane do realizacji w 2018 r.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania polskiej pomocy będą skierowane do osób poszkodowanych w wyniku konfliktu na Ukrainie. Będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) lepszy dostęp do infrastruktury i usług społecznych, w szczególności w zakresie ochrony zdrowia, w tym wsparcia psychologicznego;
- 2) zwiększona integracja społeczna osób przesiedlonych wewnątrz z przyjmującymi ich społecznościami.

Działania służące realizacji priorytetu kapitał ludzki będą realizowane przez organy administracji rządowej oraz za pośrednictwem polskich placówek zagranicznych. Dodatkowo rezultat opisany w punkcie 1) będzie realizowany w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”.

Ponadto wdrażany będzie trzeci moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2017”.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) rozwój przedsiębiorczości z wykorzystaniem innowacyjnych narzędzi i technologii;
- 2) rozwój przedsiębiorczości wśród osób poszkodowanych w wyniku konfliktu na Ukrainie;
- 3) poprawa jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz infrastruktury i wyposażenia ośrodków kształcenia i szkolenia zawodowego.

Działania służące osiągnięciu rezultatów opisanych w punktach 1) – 2) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019” oraz przez polskie placówki zagraniczne i przez organy administracji rządowej, natomiast w obszarze opisanym w punkcie 3) - za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej oraz przez polskie placówki zagraniczne i przez organy administracji rządowej.

Dodatkowo działania służące osiągnięciu rezultatu 2) będą realizowane za pośrednictwem organizacji międzynarodowych m.in. Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP).

Wdrażany będzie trzeci moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2017”.

Dodatkowo na mocy Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o kształceniu obywateli Ukrainy w Kolegium Europejskim w Natolinie z dnia 25 listopada 2009 r., Ministerstwo Spraw Zagranicznych dofinansuje stypendia dla obywateli Ukrainy. Celem tych działań jest wspieranie dążeń Ukrainy na drodze do członkostwa w Unii Europejskiej.

AFRYKA

ETIOPIA, KENIA, SENEGAL, UGANDA, TANZANIA²

Polska współpraca rozwojowa w tych krajach będzie koncentrować się na wspieraniu trzech obszarów: kapitału ludzkiego, ochrony środowiska oraz przedsiębiorczości i sektora prywatnego.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) poprawa infrastruktury i wyposażenia podmiotów leczniczych oraz wzrost kwalifikacji personelu medycznego w zakresie świadczenia opieki medycznej na rzecz matek i dzieci;
- 2) poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych kształcących na wszystkich poziomach edukacji oraz wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej.

W ramach *priorytetu ochrona środowiska* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) zwiększenie liczby osób mających dostęp do podstawowej infrastruktury sanitarnej oraz przeszkolonych z zakresu higieny;
- 2) zwiększenie liczby osób/podmiotów korzystających z odnawialnych źródeł energii (energia słoneczna, wodna, wiatrowa, źródła geotermalne, biomasa);
- 3) wzrost zdolności operacyjnych w zakresie zapobiegania, reagowania i usuwania skutków klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych działalnością człowieka.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia kobiet i młodzieży;
- 2) zwiększenie dostępu kobiet i młodzieży (w tym absolwentów) do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego oraz podniesienie jakości infrastruktury służącej podnoszeniu kwalifikacji zawodowych;
- 3) zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności grup producenckich, kooperatyw oraz spółdzielni pracy, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym.

Działania wpisujące się w przedstawione priorytety będą realizowane w konkursach „Polska pomoc rozwojowa 2019” i „Wolontariat polska pomoc 2019”, a także przez polskie placówki zagraniczne. Ponadto wdrażane będą drugie moduły projektów wyłonionych w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2018”.

² Załącznik II zawiera tabelę z zakładanymi rezultatami działań polskiej pomocy w tych krajach wraz z propozycją ich mierzenia.

AZJA POŁUDNIOWO-WSCHODNIA

MJANMA

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu kapitału ludzkiego oraz przedsiębiorczości i sektora prywatnego.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) poprawa infrastruktury i wyposażenia podmiotów leczniczych oraz wzrost kwalifikacji personelu medycznego w zakresie świadczenia opieki medycznej na rzecz matek i dzieci;
- 2) poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych, kształcących na wszystkich poziomach edukacji oraz wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia kobiet i młodzieży;
- 2) zwiększenie dostępu kobiet i młodzieży (w tym absolwentów) do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego oraz poprawie jakości infrastruktury służącej podnoszeniu kwalifikacji zawodowych;
- 3) zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności grup producenckich, kooperatyw oraz spółdzielni pracy, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym.

Działania wpisujące się w przedstawione wyżej priorytety będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019” oraz za pośrednictwem placówek zagranicznych.

BLISKI WSCHÓD

LIBAN³

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu kapitału ludzkiego, przedsiębiorczości i sektora prywatnego oraz ochrony środowiska.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) poprawa jakości nauczania formalnego i nieformalnego na wszystkich poziomach kształcenia;
- 2) poprawa warunków nauczania na wszystkich poziomach kształcenia;
- 3) zwiększony dostęp do usług społecznych osób z grup zagrożonych wykluczeniem.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) zwiększona przedsiębiorczość, szczególnie wśród młodzieży i kobiet oraz nowe miejsca pracy;
- 2) zwiększony dostęp do wysokiej jakości kształcenia technicznego i szkolenia zawodowego, w tym do zmiany kwalifikacji;

³ Załącznik III zawiera tabelę z zakładanymi rezultatami działań polskiej pomocy w Libanie wraz z propozycją ich mierzenia

- 3) zwiększona konkurencyjność, wydajność i innowacyjność grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni pracy, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym.

W ramach *priorytetu ochrona środowiska* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) poprawa zarządzania gospodarką odpadami oraz wodną, w tym zwiększony dostęp do infrastruktury wodno-sanitarnej;
- 2) zwiększenie dostępu do odnawialnych źródeł energii;
- 3) ograniczanie skutków zmian klimatycznych oraz wywołanych działalnością człowieka, w tym procesów wylesiania, pustynnienia czy degradacji gruntów.

Działania wpisujące się w wyżej wymienione rezultaty będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019” oraz w projektach wdrażanych przez Ambasadę RP w Bejrucie.

PALESTYNA⁴

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu kapitału ludzkiego, rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich oraz przedsiębiorczości i sektora prywatnego.

Prowadzona będzie także współpraca w ramach organizacji międzynarodowych, w tym dokonana zostanie wpłata na rzecz Agendy Narodów Zjednoczonych dla Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie (ang. UNRWA).

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych, kształcących na wszystkich poziomach edukacji oraz wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej;
- 2) poprawa stanu infrastruktury i dostępu do edukacji przedszkolnej;
- 3) zwiększenie dostępu do usług społecznych (ochrona zdrowia, edukacja) osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W ramach *priorytetu rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost dochodów i podniesiony poziom bezpieczeństwa żywnościowego gospodarstw rolnych;
- 2) zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności grup producenckich, kooperatyw oraz spółdzielni rolniczych;
- 3) poprawa dostępu produktów rolno-spożywczych do rynków zbytu, uzyskanie wyższej jakości produkcji rolnej.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania polskiej pomocy będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

⁴ Załącznik IV zawiera tabelę z zakładanymi rezultatami działań polskiej pomocy w Palestynie wraz z propozycją ich mierzenia.

- 1) wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia kobiet i młodzieży;
- 2) zwiększenie dostępu kobiet i młodzieży (w tym absolwentów) do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego oraz poprawa jakości infrastruktury służącej podnoszeniu kwalifikacji zawodowych;
- 3) wzmocnienie organizacji non-profit, wspierających edukację zawodową i szanse zatrudnienia kobiet i młodzieży we Wschodniej Jerozolimie.

Działania wpisujące się w niżej wymienione rezultaty będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019” oraz poprzez projekty wdrażane przez Biuro Przedstawiciela RP przy Palestyńskiej Władzy Narodowej.

Ponadto wdrażany będzie drugi moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2018” oraz trzeci moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2017”.

AFGANISTAN

Zgodnie z WPWR 2016-2020, w przypadku Afganistanu, który był krajem priorytetowym w latach 2012-2015, stosowany jest mechanizm przejściowy. Jego celem będzie stopniowe wygaszanie dotychczasowych działań, co pozwoli na wypełnienie podjętych zobowiązań.

W 2019 r. w Afganistanie polska współpraca rozwojowa będzie realizowana za pośrednictwem Banku Światowego oraz UNDP. Dokonana zostanie wpłata na rzecz *Afghanistan Reconstruction Trust Fund* oraz *Law and Order Trust Fund for Afghanistan*.

1.2. Wspieranie procesu wyborczego

W 2019 r. MSZ we współpracy z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE będzie wspierało organizację misji obserwacji wyborów prezydenckich i parlamentarnych na Ukrainie oraz parlamentarnych w Mołdawii. W uzasadnionych przypadkach MSZ podejmie decyzję o organizacji misji obserwacji wyborów w innych krajach.

2. Pomoc humanitarna

W 2019 r. kontynuowana będzie pomoc humanitarna oraz w razie potrzeby działania o charakterze stabilizacyjnym i odbudowy pokonfliktowej na rzecz Bliskiego Wschodu. Działania będą w szczególności kierowane do uchodźców, osób wewnątrznie przesiedlonych i ludności lokalnej w odpowiedzi na konflikt w Syrii oraz Iraku.

Jednocześnie stworzona specjalna rezerwa, będzie pozwalała na reagowanie w przypadkach nagłych kryzysów humanitarnych i katastrof.

Pomoc bilateralna realizowana będzie poprzez:

- finansowanie drugiej transzy projektów pomocy bezpośredniej na rzecz uchodźców, osób wewnątrznie przesiedlonych i ludności lokalnej realizowanych przez polskie organizacje pozarządowe w Libanie, Jordanii i Irackim Kurdystanie. Działania stanowiąc będą kontynuację projektów wyłonionych w 2018 r.;
- finansowanie dodatkowych projektów pomocy bezpośredniej w 2019 r. w celu wsparcia uchodźców, osób przesiedlonych i ludności lokalnej;
- umożliwienie polskim organizacjom pozarządowym udziału w postępowaniach dotacyjnych organizowanych przez znaczących donatorów pomocy humanitarnej, m.in. Komisję Europejską oraz Organizację Narodów Zjednoczonych, poprzez sfinansowanie ewentualnego wkładu własnego niezbędnego do wykazania przez organizacje podczas starania się o fundusze;
- realizację projektów pomocy bezpośredniej przez polskie placówki zagraniczne.

Wsparcie wielostronne koncentrować się będzie na dofinansowaniu programów i projektów organizacji partnerskich m.in. na działaniach związanych z ochroną ludności w konfliktach, w tym dzieci i kobiet oraz udzielaniu pomocy w obszarach trudno dostępnych ze względów bezpieczeństwa, w szczególności za pośrednictwem:

- Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża (ICRC) w ramach Porozumienia o współpracy;
- Biura Narodów Zjednoczonych ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (UN OCHA), w tym OCHA Donor Support Group, której Polska jest członkiem od 2012 r.;
- Wysokiego Komisarza Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR);
- Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF);
- Agencji Narodów Zjednoczonych dla Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie (UNRWA).

3. Współpraca rozwojowa w ramach organizacji międzynarodowych

W ramach współpracy wielostronnej Polska wpłaci roczne obligatoryjne składki oraz dokona wpłat dobrowolnych, wspierając działania rozwojowe wybranych organizacji i współfinansując tym samym projekty oraz programy w zakresie redukcji ubóstwa, transformacji systemowej, promocji praw człowieka i demokracji, czy dostępu do edukacji.

W 2019 r. większość środków przeznaczonych na współpracę wielostronną wydatkowana zostanie w ramach składki do budżetu UE oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR). Wsparcie finansowe udzielone będzie również za pośrednictwem instytucji systemu Narodów Zjednoczonych oraz w ramach programów i funduszy administrowanych przez inne organizacje i instytucje wielostronne. Współpraca w ramach organizacji międzynarodowych będzie prowadzona między innymi z wybranymi agendami Systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, OECD i OBWE.

Podstawowe przesłanki przy podejmowaniu decyzji o wpłatach wielostronnych:

- wpłata musi być zaliczona do oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA);
- wpłaty przekazywane przez Polskę będą przede wszystkim kierowane do tych funduszy i programów wielostronnych, które są spójne z celami polityki zagranicznej RP oraz priorytetami geograficznymi i tematycznymi polskiej współpracy rozwojowej określonymi w WPWR 2016-2020;
- wpłaty mają charakter komplementarny względem dwustronnych przedsięwzięć i służą celom, których realizacja w ramach dwustronnej pomocy rozwojowej nie byłaby równie skuteczna.

4. Edukacja globalna

Edukacja globalna to część kształcenia obywatelskiego oraz wychowania, która obejmuje inicjatywy i działania skierowane do polskiego społeczeństwa. Jej celem jest zwiększenie świadomości na temat problemów rozwojowych i wzajemnych współzależności na arenie międzynarodowej, wpływających na procesy rozwoju we współczesnym świecie. Projekty z dziedziny edukacji globalnej realizowane w 2019 roku, będą zgodne z celami edukacji globalnej, zdefiniowanymi w Wieloletnim programie współpracy rozwojowej na lata 2016-2020 i będą służyły następującym założeniom:

- wzmocnieniu obecności tematyki edukacji globalnej w programach edukacyjnych oraz nauczania edukacji globalnej na wszystkich szczeblach edukacji formalnej we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz jednostkami jemu podległymi i Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
- zwiększeniu świadomości szerokiej publiczności na temat problemów globalnych;
- zwiększeniu świadomości na temat problemów i wyzwań globalnych w miejscowościach liczących mniej niż 500 tys. mieszkańców oraz wsparciu merytorycznemu organizacji z niewielkim doświadczeniem w realizacji projektów edukacji globalnej.

Działania z zakresu edukacji globalnej będą kierowane do określonych grup docelowych, tj. dzieci, młodzieży i dorosłych, w ramach systemu edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej.

W ramach takich działań będą realizowane kolejne moduły projektów wyłonionych w konkursie „Edukacja globalna 2018” mające na celu wzmocnienie edukacji globalnej w różnych jej formach oraz zwiększające świadomość obywateli na temat globalnych współzależności oraz nierówności na świecie.

Ponadto, w ramach działań skierowanych do nauczycieli realizujących zadania wynikające z podstawy programowej (PP) kształcenia ogólnego (SP, klasy gimnazjalne, LO), planowana jest dalsza współpraca z MEN oraz nadzorowanym przez nie Ośrodkiem Rozwoju Edukacji.

5. Wolontariat

Działania realizowane w ramach wolontariatu powinny być powiązane z projektami zrealizowanymi z wykorzystaniem dofinansowania w ubiegłych konkursach pomocy rozwojowej, a także z projektami wdrażanymi przez polskie placówki zagraniczne. Działania wolontariuszy zapewnią synergię działań rozwojowych realizowanych ze środków publicznych, ich komplementarność i ciągłość.

Wolontariat będzie realizowany w 7 krajach – pięciu krajach priorytetowych polskiej pomocy, tj. w Etiopii, Kenii, Senegal, Tanzanii i Ugandzie oraz dwóch krajach należących do grupy państw najsłabiej rozwiniętych, tj. w Rwandzie i Zambii. Przy czym w Etiopii, Kenii, Senegal, Tanzanii i Ugandzie współpraca będzie realizowana w następujących obszarach tematycznych polskiej współpracy rozwojowej: kapitał ludzki, ochrona środowiska oraz przedsiębiorczość i sektor prywatny, a w krajach pozostałych – w zakresie kapitał ludzki.

6. Spójność polityk na rzecz rozwoju

Celem Spójności polityk na rzecz rozwoju (*ang. Policy Coherence for Development, PCD*) jest opracowanie i realizacja polityk przez państwa w taki sposób, aby uniknąć działań, które negatywnie wpływają na rozwój globalny oraz możliwości rozwoju innych państw, w tym również rozwoju społeczno-gospodarczego państw priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej. Jednocześnie państwa powinny dążyć do pogodzenia celów polityk krajowych z celami zrównoważonego rozwoju. Obecnie w Polsce funkcjonują dwa obszary priorytetowe w PCD: *Wsparcie działań na rzecz systemu walki z nielegalnymi przepływami finansowymi w takich dziedzinach tematycznych jak: walka z unikaniem opodatkowania oraz walka z praniem pieniędzy* (instytucją wiodącą jest Ministerstwo Finansów) oraz *Upowszechnianie i wdrażanie standardów społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR/RBC) w kontekście Spójności polityk na rzecz rozwoju* (instytucją wiodącą jest Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju).

Obydwa obszary priorytetowe będą realizowane na podstawie opracowanych przez instytucje wiodące we współpracy z MSZ i w konsultacji z innymi resortami rocznych planów działań na 2019 r.

7. Współpraca z sektorem prywatnym

Sektor prywatny odgrywa istotną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym państw rozwijających się i jest ważnym partnerem w działaniach na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz redukcji ubóstwa na świecie. W 2019 projekty będą uwzględniały aktywizację zawodową pracowników, promowanie przedsiębiorczości oraz poprawę produktywności i konkurencyjności podmiotów.

Prowadzony będzie dialog z zainteresowanymi podmiotami i instytucjami w Polsce na temat możliwości szerszego użycia instrumentów sektora prywatnego w polskiej współpracy rozwojowej, w szczególności bazując na najlepszych międzynarodowych praktykach.

Kontynuowany będzie dialog międzyresortowy na temat zasad udzielania kredytów rządowych pomocy wiązanej, w szczególności w odniesieniu do wypełniania rekomendacji DAC OECD dot. niewiązania pomocy dla krajów najsłabiej rozwiniętych (*ang. Least Developed Countries, LDCs*) i ubogich krajów o wysokim zadłużeniu (*ang. Heavily Indebted Poor Countries, HIPC*s) oraz udoskonalenia procedur oceny i ewaluacji przedsięwzięć finansowanych tą drogą.

8. Działania informacyjne

Działania informacyjno-promocyjne na temat pomocy rozwojowej i humanitarnej będą kontynuowane za pośrednictwem dedykowanego portalu internetowego www.polskapomoc.gov.pl, a także w sekcji „Polska pomoc” głównego portalu MSZ i na stronach BIP MSZ, gdzie będą zamieszczane informacje wymagane przepisami dot. dostępu do informacji publicznej. W celu dotarcia do wybranych grup docelowych, w powyższym procesie będą również wykorzystywane media społecznościowe (Twitter, YouTube, Flickr, Issuu).

W ramach powyższych działań będzie kontynuowana, na podstawie umów koprodukcyjnych, współpraca z rozgłośniami radiowymi, służąca dalszej popularyzacji tematyki rozwojowej, w tym polskiego zaangażowania w pomoc rozwojową i działania humanitarne na świecie.

W planach jest również organizacja wystaw oraz publikacja materiałów informacyjnych prezentujących program polskiej współpracy rozwojowej w wersji papierowej i elektronicznej. Podobnie jak w poprzednich latach, w zainteresowaniu MSZ jest przygotowanie analizy badania stosunku Polaków do finansowanej przez Polskę współpracy rozwojowej. Jak co roku zostanie także wydany raport poświęcony polskim działaniom rozwojowym zrealizowanym w 2018 r.

Planowane jest również podtrzymanie współpracy informacyjno-promocyjnej na forum państw członkowskich UE.

9. Ewaluacja

W 2019 roku kontynuowana będzie ewaluacja projektów i programów polskiej współpracy rozwojowej w celu gromadzenia obiektywnej wiedzy na temat m. in. trafności i efektywności realizowanych inicjatyw rozwojowych. Zostanie ona wykorzystana przede wszystkim do usprawnienia zarządzania i planowania pomocy. Działania ewaluacyjne określone zostały w Planie ewaluacji polskiej współpracy rozwojowej na lata 2018 i 2019. Badanie w 2019 roku obejmie inicjatywy informacyjne i promocyjne dotyczące realizacji polskiej współpracy rozwojowej realizowane w ramach WPWR i skierowane do szerokiej publiczności oraz wybranych grup odbiorców. Koszty badania zostaną pokryte z budżetu DWR.

10. Formy i zasady współpracy z partnerami polskiej współpracy rozwojowej

Inicjatywy flagowe

- **Akademia Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego**

MSZ we współpracy z Krajową Szkołą Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego będzie kontynuować szkolenia skierowane do urzędników administracji publicznej wszystkich państw PW w ramach Akademii Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego (AAPPW).

Program specjalistycznych szkoleń AAPPW obejmuje wykłady i warsztaty prowadzone przez doświadczonych ekspertów i praktyków z Polski oraz innych krajów UE. Tematyka szkoleń dotyczy m.in. integracji europejskiej, w tym wdrażania umów stowarzyszeniowych, służby cywilnej i innych zagadnień odpowiadających na zapotrzebowanie krajów partnerskich.

- **Centrum Informacyjne dla Władz Lokalnych w Mołdawii**

Misją działającego od 2012 r. Centrum jest wspieranie mołdawskich władz lokalnych, organizacji pozarządowych i grup inicjatywnych w działalności na rzecz wzmocnienia demokracji lokalnej, w tym zwłaszcza absorpcji środków pomocowych oraz budowania partnerstw z instytucjami z Polski i innych krajów UE. Centrum jest prowadzone przez Fundację Solidarności Międzynarodowej.

- **Programy stypendialne realizowane za pośrednictwem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) oraz Ministerstwa Spraw Zagranicznych**

Polityka stypendialna jest ważnym instrumentem wspierania rozwoju krajów partnerskich. Stypendia służą zarówno wzmocnieniu kadr danego kraju, jak i nawiązaniu kontaktów, które w przyszłości przyniosą wymierne i obopólne korzyści. Stypendyści, wzbogaceni o nową wiedzę i doświadczenia, posiadają potencjał do inicjowania i wspierania długofalowych zmian w swoich krajach. Najzdolniejsi z nich mają możliwość kształcenia się na najlepszych polskich uczelniach w ramach dwóch programów stypendialnych współfinansowanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Programy stypendialne są realizowane w formie projektów, w tym jako projekty modułowe.

- ***Program stypendialny im. Stefana Banacha***

Celem programu jest wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego krajów Partnerstwa Wschodniego (Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzja, Mołdawia i Ukraina) oraz Krajów Azji Centralnej (Kazachstan, Uzbekistan, Turkmenistan, Kirgistan i Tadżykistan) poprzez podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych obywateli tych państw. Program umożliwia podjęcie studiów II stopnia na uczelniach nadzorowanych przez MNiSW w obszarze nauk inżynieryjno-technicznych, nauk rolniczych oraz nauk ścisłych i przyrodniczych. Dodatkowo, obywatele Białorusi mają możliwość podjęcia studiów I stopnia na wszystkich kierunkach prowadzonych w szkołach nadzorowanych przez MNiSW, z wyjątkiem kierunków filologicznych.

- ***Program stypendialny im. Ignacego Łukasiewicza***

Celem programu jest wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego krajów rozwijających się (Angola, Etiopia, Filipiny, Indie, Indonezja, Kenia, Kolumbia, Liban, Meksyk, Mjanma, Nigeria, Palestyna, Peru, RPA, Senegal, Tanzania, Uganda, Wietnam) poprzez podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych obywateli tych państw. Program umożliwia podjęcie studiów II stopnia na uczelniach nadzorowanych przez MNiSW w obszarze nauk inżynieryjno-technicznych, nauk rolniczych oraz nauk ścisłych i przyrodniczych.

Projekty realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki im podległe

Projekty organów administracji rządowej będą realizowane w wybranych krajach Partnerstwa Wschodniego we wskazanych priorytetach tematycznych, zdefiniowanych wraz z rezultatami działań dla danego kraju.

Ponadto w ramach współpracy z organami administracji rządowej realizowany będzie projekt z zakresu edukacji globalnej.

Nabór projektów organów administracji rządowej i jednostek im podległych odbędzie się nie później niż do końca pierwszego kwartału 2019 r. W MSZ projekty zostaną poddane ocenie i rekomendowane do realizacji. Informacja o projektach uzgodnionych do realizacji zostanie zamieszczona na stronie internetowej www.polskapomoc.gov.pl. W ramach naboru możliwe będzie składanie projektów jednorocznych lub projektów modułowych realizowanych w okresie dwóch lat.

Ponadto w 2019 roku wdrażane będą drugie i trzecie moduły projektów zaakceptowanych do realizacji w 2018 i 2017 roku. Projekty modułowe wymienione są w Załączniku VII.

Projekty realizowane za pośrednictwem organizacji pozarządowych, jednostek samorządu terytorialnego, publicznych szkół wyższych, instytutów badawczych, Polskiej Akademii Nauk i jej jednostek organizacyjnych

Konstrukcja systemu polskiej współpracy rozwojowej, w tym w szczególności tryb dystrybuowania środków publicznych na inicjatywy pomocowe, sprzyja podnoszeniu efektywności realizowanych projektów, a pośrednio służy wzmocnieniu potencjału partnerów polskiej współpracy rozwojowej.

W 2019 r. planuje się ogłoszenie następujących konkursów w wyniku których, realizowana jest współpraca z ww. podmiotami:

- **Konkurs „Polska pomoc rozwojowa 2019”**

Kwoty przedstawione w Załączniku V, przeznaczone na poszczególne kraje w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”, mogą ulec zmianie w zależności od ostatecznej wysokości środków w rezerwie celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową oraz od wyników oceny ofert. Minimalna wnioskowana kwota dotacji dla każdego projektu na rzecz Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainy w konkursie będzie wynosić 200 000 PLN (w przypadku jednostek samorządu terytorialnego - 150 000 PLN). Minimalna wnioskowana kwota dotacji dla każdego projektu na rzecz Etiopii, Kenii, Senegalu, Tanzanii, Ugandy, Libanu i Palestyny będzie wynosić 350 000 PLN.

W związku z wygaśnięciem w 2020 r. Wieloletniego programu współpracy rozwojowej na lata 2016-2020 przewiduje się możliwość zgłaszania ofert modułowych, składających się z dwóch wyodrębnionych projektów (modułów) realizowanych na podstawie odrębnych umów⁵ w latach 2019 i 2020.

Podmioty uprawnione:

- 1) organizacje pozarządowe zarejestrowane w Polsce w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy, w tym niepubliczne szkoły wyższe, izby rolnicze oraz izby gospodarcze,
- 2) jednostki samorządu terytorialnego (tylko w przypadku projektów na Białorusi, w Gruzji, Mołdawii oraz na Ukrainie),
- 3) publiczne szkoły wyższe,
- 4) instytuty badawcze,
- 5) Polska Akademia Nauk i jej jednostki organizacyjne.

Planowany termin ogłoszenia konkursu – w ciągu miesiąca od przyjęcia Planu współpracy rozwojowej w 2019 r.

⁵ Pod warunkiem zagwarantowania w ustawie budżetowej na 2020 r. odpowiednich środków i prawidłowej realizacji poprzedniego modułu oraz złożenia sprawozdania z modułu realizowanego w roku poprzedzającym. Jeżeli przed zawarciem umowy dotacji na drugi moduł oferty:

- 1) wystąpią okoliczności wskazujące na brak możliwości realizacji drugiego modułu oferty w warunkach danego kraju/regionu lub
 - 2) nastąpi zmiana sytuacji w kraju/regionie wymagająca dokonania modyfikacji merytorycznej lub finansowej drugiego modułu oferty, która w istotny sposób odbiega od założeń projektu zaakceptowanego do dofinansowania
- MSZ odstąpi od zawarcia umów dotacji na realizację drugiego modułu oferty.

- **Konkurs „Pomoc humanitarna na Bliskim Wschodzie 2019”**

W wyniku konkursu wyłonione zostaną projekty pomocowe na rzecz uchodźców, osób wewnątrznie przesiedlonych oraz ludności lokalnej w wybranych krajach Bliskiego Wschodu. Kwoty przeznaczone na poszczególne kraje/regiony mogą ulec zmianie w zależności od ostatecznej wysokości środków w rezerwie celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową oraz od wyników oceny ofert.

Podmioty uprawnione: organizacje pozarządowe zarejestrowane w Polsce w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy.

Planowany termin ogłoszenia konkursu – I kwartał 2019 r.

- **Konkurs „Zapewnienie wkładów własnych na realizację projektów humanitarnych na Bliskim Wschodzie finansowanych ze źródeł innych niż budżet RP 2019”**

Celem konkursu jest wyłonienie najlepszych projektów będących elementem przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł innych niż budżet RP obejmujących realizację działań humanitarnych w wybranych krajach Bliskiego Wschodu.

Podmioty uprawnione: organizacje pozarządowe zarejestrowane w Polsce w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy.

Termin ogłoszenia konkursu zostanie ustalony z organizacjami pozarządowymi.

- **Konkurs „Wolontariat polska pomoc 2019”**

W 2019 r. działania programu „Wolontariat polska pomoc” będą realizowane w 7 krajach (Etiopii, Kenii, Senegal, Tanzanii, Rwandzie, Ugandzie i Zambii). W 5 krajach priorytetowych polskiej pomocy tj. w Etiopii, Kenii, Senegal, Tanzanii i Ugandzie współpraca będzie realizowana w następujących obszarach tematycznych: *kapitał ludzki, ochrona środowiska oraz przedsiębiorczość i sektor prywatny*. W pozostałych krajach wskazanych w konkursie projekty przyczynią się do realizacji priorytetu *kapitał ludzki*.

Planowany termin ogłoszenia konkursu – przełom I i II kwartału 2019 r.

Działania realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej

Fundacji zostanie zlecona realizacja programu „Wsparcie Demokracji 2019”, który będzie obejmował działania własne fundacji na rzecz wskazanych przez MSZ krajów priorytetowych oraz innych krajów będących biorcami oficjalnej pomocy rozwojowej w ramach priorytetów tematycznych: demokracja i prawa człowieka, dobre rządzenie oraz przedsiębiorczość i sektor prywatny. Będą to w szczególności następujące zadania:

1) projekty FSM na rzecz Białorusi będą realizowane w ramach priorytetu demokracja i prawa człowieka w dziedzinach związanych ze wsparciem społeczeństwa obywatelskiego w zakresie uzgodnionym z MSZ;

2) prowadzenie przez przedstawicielstwo FSM w Mołdawii Centrum Informacyjnego dla Władz Lokalnych. Przedstawicielstwo będzie realizować działania m.in. w zakresie wsparcia rozwoju lokalnego, rewitalizacji miast, rozwoju młodych liderów. Realizując projekty przedstawicielstwo

będzie współpracowało z międzynarodowymi donorami oraz partnerami lokalnymi i międzynarodowymi;

3) realizacja projektów na rzecz Gruzji w zakresie reform wewnętrznych na poziomie centralnym i lokalnym. Działania będą realizowane także za pośrednictwem przedstawicielstwa FSM w Gruzji oraz we współpracy z innymi donorami i programami międzynarodowymi;

4) realizacja projektów na rzecz Ukrainy w zakresie wspierania reformy decentralizacyjnej oraz reformy systemu kształcenia zawodowego. Działania będą realizowane także za pośrednictwem przedstawicielstwa FSM na Ukrainie oraz we współpracy z innymi donorami i programami międzynarodowymi;

5) organizacja misji obserwacyjnych wyborów i szkoleń dla obserwatorów.

Projekty realizowane za pośrednictwem polskich placówek zagranicznych

Inicjatywy realizowane za pośrednictwem polskich placówek zagranicznych umożliwiają realizację projektów rozwojowych i humanitarnych. W krajach priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej projekty rozwojowe będą realizowane we wskazanych priorytetach tematycznych, zdefiniowanych wraz z rezultatami działań dla danego kraju. W pozostałych krajach rozwijających się projekty rozwojowe przyczynią się do realizacji czterech priorytetów polskiej współpracy rozwojowej wskazanych w Wieloletnim programie współpracy rozwojowej na lata 2016-2020: kapitał ludzki, przedsiębiorczość i sektor prywatny, zrównoważone rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich oraz ochrona środowiska.

W przypadku udzielania pomocy humanitarnej projekty mogą być realizowane niezależnie od priorytetów geograficznych określonych przez Wieloletni program współpracy rozwojowej na lata 2016-2020, w ramach wybranych obszarów: zdrowie i żywienie, schronienie, edukacja i opieka społeczna, sektor wody, sanitariatów i higieny, wczesna odbudowa po wystąpieniu katastrof, łączenie pomocy doraźnej, odbudowy i rozwoju.

Placówki zagraniczne realizują projekty we wskazanych przez MSZ krajach znajdujących się na liście beneficjentów oficjalnej pomocy rozwojowej DAC OECD.

Podział środków przeznaczonych na realizację projektów przez polskie placówki zagraniczne przedstawiony został w Załączniku V.

11. Podział środków w rezerwie celowej budżetu państwa przeznaczonej na współpracę rozwojową

Zgodnie z Wieloletnim programem współpracy rozwojowej na lata 2016-2020, polska współpraca rozwojowa realizowana będzie w 12 państwach priorytetowych polskiej pomocy rozwojowej. Na dwustronną współpracę rozwojową z państwami innymi niż priorytetowe przeznaczone zostanie nie więcej niż 10% środków z rezerwy celowej budżetu państwa na współpracę rozwojową. Powyższe ograniczenie nie dotyczy środków przeznaczonych na działania humanitarne.

Do decydowania o przeniesieniu środków między poszczególnymi pozycjami Planu oraz na niezaplanowane inicjatywy z zakresu współpracy rozwojowej uprawniony jest Krajowy Koordynator Współpracy Rozwojowej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Decyzje o przenoszeniu środków nie wymagają modyfikacji Planu współpracy rozwojowej w 2019 r.

Podział środków w ramach rezerwy celowej opiera się na projekcie ustawy budżetowej na rok 2019 i został przedstawiony w Załączniku V.

Część III

Udział Polski w realizacji polityki rozwojowej Unii Europejskiej

Składka do budżetu ogólnego UE

Według prognoz na pomoc rozwojową UE przeznaczy w 2019 r. ok. 7,4 mld EUR, w tym 2,7 mld EUR w ramach Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (ang. Development Cooperation Instrument, DCI), zaś 1,1 mld EUR w ramach pomocy humanitarnej. Natomiast zaplanowane w Dziale 4 wydatki na cele migracyjne wyniosą 1,9 mld EUR, w tym m.in. ok. 300 mln EUR w ramach DCI oraz ponad 800 mln EUR w ramach pomocy humanitarnej.

Wkład Polski w finansowanie pomocy rozwojowej przez UE wyniesie w 2019 r. ok. 350 mln EUR, tj. ok. 1 508 mln PLN. Jest to kwota udziału polskiej składki do budżetu ogólnego (3,25%) w odniesieniu do części budżetu UE przeznaczanej na oficjalną pomoc rozwojową.

Składka na Europejski Fundusz Rozwoju (EFR)

Limit wpłat na rzecz Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR) w 2019 r. określa *Decyzja Rady nr 2017/2171 z dnia 20 listopada 2017 r. w sprawie wysokości wkładów finansowych wpłacanych przez państwa członkowskie na rzecz Europejskiego Funduszu Rozwoju, w tym pułapu na 2019 r., rocznej kwoty na 2018 r., pierwszej raty za 2018 r. oraz indykatywnej, niewiążącej prognozy dotyczącej spodziewanych rocznych kwot wkładów na lata 2020 i 2021*⁶.

W świetle zaktualizowanych prognoz ujętych we *Wniosku Decyzji Rady ws. wysokości wkładów finansowych wpłacanych przez państwa członkowskie na rzecz EFR, w tym pułapu na 2020 r., rocznej kwoty na 2019 r., pierwszej raty za 2019 r. oraz indykatywnej, niewiążącej prognozy dotyczącej spodziewanych rocznych kwot wkładów na lata 2021 i 2022*⁷ z dn. 15 października 2018 r., łączna wysokość planowanych wkładów państw członkowskich UE na rzecz EFR ma w 2019 r. wynieść 4,7 mld EUR, z czego 4,4 mld EUR dla Komisji Europejskiej (KE) i 300 mln EUR dla Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI).

Zgodnie z *Komunikatem Komisji do Rady Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR): prognozy dotyczące zobowiązań, płatności i wkładów państw członkowskich na lata 2018, 2019, 2020 oraz niewiążąca prognoza na lata 2021-2022*⁸ z dn. 16 października 2018 r., wysokość składki Polski do EFR w 2019 r. łącznie wyniesie 92 222 960 EUR, tj. ok. 396 761 619 PLN⁹, z czego:

- 88 322 960 EUR z tytułu składki do KE,
- 3 900 000 EUR z tytułu składki do EBI.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2017:306:FULL&from=PL>

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52018PC0688>

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52018DC0680432>

⁹ Kurs wg tabeli NBP nr 199/A/NBP/2018 z dn. 12 października 2018 r. (1 EUR=4,3022 PLN)

Udział Polski w finansowaniu Unijnego Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji

W lutym 2016 r., w odpowiedzi na apel państw członkowskich, Unia Europejska podjęła decyzję o ustanowieniu nowego mechanizmu finansowania działań pomocowych. W ramach wspólnego Planu Działania (*EU-Turkey Joint Action Plan*) Unia Europejska zobowiązała się przekazać Turcji dodatkowe wsparcie finansowe, celem wzmocnienia reakcji i zapewnienie komplementarności wsparcia udzielanego przez UE na rzecz uchodźców i społeczności przyjmujących w Turcji.

Instrument koncentruje się na udzielaniu niezbędnej pomocy humanitarnej, wsparciu w sektorze edukacji oraz systemowym zarządzaniu problematyką migracyjną, zdrowia i infrastruktury komunalnej, a także na wspieraniu rozwoju społeczno-gospodarczego.

Projekty realizowane w ramach komponentu humanitarnego instrumentu koncentrują się na zaspokojeniu podstawowych potrzeb uchodźców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji poprzez zapewnienie ochrony, dostępu do edukacji i opieki zdrowotnej. Głównym filarem świadczonej pomocy jest siatka bezpieczeństwa socjalnego w sytuacjach nadzwyczajnych (*Emergency Social Safety Net*). Jest to humanitarny program pomocy społecznej oparty na comiesięcznych transferach środków finansowych na pokrycie najpilniejszych, bieżących potrzeb rodzin zarówno uchodźców jak i lokalnej społeczności. W 2017 r. zainicjowany został również program warunkowych transferów pieniężnych na rzecz edukacji (*Conditional Cash Transfer for Education Programme*), który jest największym w historii programem edukacji w sytuacjach nadzwyczajnych finansowanym przez UE. Ułatwia on uchodźcom dostęp do oficjalnego systemu edukacji poprzez zmniejszanie barier i zapewnianie zagrożonym dzieciom środków umożliwiających im uczęszczanie do szkoły. W ramach rozwojowego komponentu instrumentu udzielane jest wsparcie w celu zapewnienia uchodźcom w Turcji długoterminowych źródeł utrzymania oraz lepszych perspektyw społeczno-ekonomicznych i edukacyjnych jak również opieki zdrowotnej.

Całkowity budżet operacyjny koordynowany w ramach instrumentu wynosi 6 mld EUR (3 mld EUR na lata 2016-2017 i 3 mld EUR na 2018-2019). Przed końcem 2017 r. Unia Europejska wypełniła zobowiązania w ramach pierwszej transzy finansowania (3 mld EUR w latach 2016-2017) – zaprogramowano, zaciągnięto zobowiązania i podpisano umowy na pełną pulę środków. Zgodnie z postanowieniami oświadczenia UE-Turcja w lipcu 2018 r. przyjęta została zmieniona decyzja w sprawie finansowania Instrumentu, uruchamiająca drugą transzę finansowania na lata 2018-2019 o wartości 3 mld EUR, z czego 2 mld EUR pochodzą z budżetu UE, a pozostała część z dodatkowych składek państw członkowskich UE.

Polska wpłata na rzecz Instrumentu w 2019 r. wyniesie 9 162 003,91 EUR.

ZAŁĄCZNIK I. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainie oraz propozycje ich mierzenia

SEKTOR	ZAKŁADANE REZULTATY	PROPONOWANE WSKAŹNIKI
DOBRE RZĄDZENIE	Wzrost zdolności instytucjonalnych administracji publicznej w zakresie wdrożenia kluczowych reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej z UE.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przeszkolonych przedstawicieli administracji publicznej. 2. Liczba wypracowanych dokumentów strategicznych/legislacyjnych, rekomendacji, wytycznych lub raportów powstałych podczas realizacji projektu i/lub przyjętych do wdrożenia.
	Wzrost zdolności instytucjonalnych administracji publicznej w procesie decentralizacji władzy publicznej, zwłaszcza w zakresie zapewnienia dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które pozyskały nowe umiejętności i kompetencje związane z wprowadzanymi reformami. 2. Liczba wypracowanych dokumentów strategicznych/legislacyjnych, rekomendacji, wytycznych lub raportów powstałych podczas realizacji projektu i/lub przyjętych do wdrożenia. 3. Liczba centrów edukacji przedszkolnej powstałych w trakcie realizacji projektu.
	Wdrożenie polityki rozwoju regionalnego, w tym wsparcie sektora turystyki.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które pozyskały nowe umiejętności i kompetencje w zakresie polityki rozwoju regionalnego. 2. Liczba dokumentów strategicznych/legislacyjnych, rekomendacji, wytycznych lub raportów powstałych podczas realizacji projektu i/lub przyjętych do wdrożenia. 3. Liczba podmiotów nowopowstałych/wspartych w sektorze turystyki.
	Rozwój krajowych i regionalnych systemów zarządzania kryzysowego, budowa zdolności administracji publicznej oraz wzrost zdolności operacyjnych zwłaszcza w zakresie zapobiegania i reagowania w sytuacji klęsk żywiołowych i katastrof wynikających z działalności człowieka.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przeszkolonych przedstawicieli jednostek odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i reagowanie w sytuacjach kryzysowych. 2. Liczba nowych metod/narzędzi zaadaptowanych do wykorzystania w jednostkach ratowniczych. 3. Liczba utworzonych/zmodernizowanych systemów zarządzania kryzysowego. 4. Liczba utworzonych/zmodernizowanych jednostek ratunkowych/zarządzania kryzysowego. 5. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały).
	Wsparcie reformy samorządowej, rozwoju regionalnego, reformy oświaty, reform służących zapewnieniu stabilności finansowej państwa oraz przeciwdziałaniu korupcji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba samorządów, które uzyskały wsparcie w zakresie nowych kompetencji. 2. Liczba dokumentów strategicznych/legislacyjnych powstałych podczas realizacji projektu i przyjętych do wdrożenia. 3. Liczba osób, które pozyskały nowe umiejętności i kompetencje związane z wprowadzanymi reformami. 4. Liczba nowo powstałych/wspartych podmiotów realizujących działania z zakresu wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych regionach Ukrainy. 5. Liczba instytucji administracji publicznej, które uzyskały wsparcie w zakresie nowych kompetencji. 6. Liczba opracowanych dokumentów podnoszących wiedzę i kompetencje osób zaangażowanych we wprowadzanie reform (podręczniki, wytyczne, modele, rekomendacje, itp.).
	Rozwój krajowych i regionalnych systemów zarządzania kryzysowego, budowa zdolności administracji publicznej oraz wzrost zdolności operacyjnych w zakresie zapobiegania i reagowania w sytuacji klęsk żywiołowych i katastrof wynikających z działalności człowieka.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba utworzonych/zmodernizowanych systemów zarządzania kryzysowego. 2. Liczba utworzonych/zmodernizowanych jednostek ratunkowych/zarządzania kryzysowego. 3. Liczba przeszkolonych przedstawicieli jednostek odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i reagowanie w sytuacjach kryzysowych. 4. Liczba nowych metod/narzędzi zaadaptowanych w jednostkach ratowniczych.
	Budowanie zdolności instytucjonalnej władz lokalnych do sprawnego prowadzenia polityki rozwoju regionalnego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które pozyskały nowe umiejętności i kompetencje w zakresie polityki rozwoju regionalnego. 2. Liczba dokumentów strategicznych/legislacyjnych, rekomendacji, wytycznych lub raportów powstałych podczas realizacji projektu i/lub przyjętych do wdrożenia.

		<ol style="list-style-type: none"> 3. Liczba nowo powstałych/wspartych podmiotów realizujących działania z zakresu wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości. 4. Liczba instytucji lokalnej administracji, które uzyskały wsparcie w zakresie nowych kompetencji.
KAPITAŁ LUDZKI	Lepszy dostęp do usług społecznych oraz poprawa infrastruktury i funkcjonowania ośrodków dla osób niepełnosprawnych, ofiar przemocy domowej i dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba oraz powierzchnia wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. 2. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 3. Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury i/lub utworzonych usług społecznych. 4. Liczba osób, które podniosły kwalifikacje w zakresie funkcjonowania ośrodków.
	Wzmocnienie systemu opieki i ochrona praw dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej, niepełnosprawnych oraz ofiar przemocy domowej .	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba dokumentów strategicznych/legislacyjnych, rekomendacji, wytycznych lub raportów powstałych podczas realizacji projektu i/lub przyjętych do wdrożenia. 2. Liczba osób, które podniosły kwalifikacje w zakresie opieki i ochrony praw dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej/niepełnosprawnych/ofiar przemocy domowej. 3. Liczba przedsięwzięć informacyjnych promujących prawa osób niepełnosprawnych/ofiar przemocy domowej/dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej.
	Integracja społeczna osób z niepełnosprawnością, ofiar przemocy domowej oraz dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób objętych wsparciem. 2. Liczba osób, które podniosły kwalifikacje w zakresie integracji społecznej i/lub zawodowej. 3. Liczba osób przygotowanych do podjęcia pracy w przedsiębiorstwach ekonomii społecznej. 4. Liczba miejsc pracy utworzonych dla osób niepełnosprawnych/ofiar przemocy domowej. 5. Liczba przedsięwzięć informacyjnych promujących prawa osób niepełnosprawnych/ofiar przemocy domowej/dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej.
	Lepszy dostęp do infrastruktury i usług społecznych w szczególności w zakresie ochrony zdrowia w tym wsparcia psychologicznego .	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. 2. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 3. Liczba osób poszkodowanych w wyniku konfliktu na Ukrainie korzystająca z odnowionej infrastruktury i/lub utworzonych usług społecznych. 4. Liczba przeszkolonego personelu świadczącego usługi społeczne dla osób poszkodowanych w wyniku konfliktu na Ukrainie przesiedlonych wewnętrznie. 5. Liczba godzin konsultacji dla osób poszkodowanych w wyniku konfliktu na Ukrainie.
	Zwiększona integracja społeczna osób przesiedlonych wewnętrznie z przyjmującymi ich społecznościami.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób przesiedlonych wewnętrznie i osób ze społeczności przyjmujących objętych wsparciem. 2. Liczba wydarzeń integracyjnych skierowanych do osób przesiedlonych wewnętrznie oraz społeczności ich przyjmujących.
	Lepszy dostęp do usług społecznych, poprawa infrastruktury i funkcjonowania ośrodków dla osób niepełnosprawnych oraz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba oraz powierzchnia wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. 2. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 3. Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury i/lub utworzonych usług społecznych. 4. Liczba osób, które podniosły kwalifikacje w zakresie funkcjonowania ośrodków.
	Zwiększona integracja społeczna osób niepełnosprawnych i dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób objętych wsparciem. 2. Liczba osób, które podniosły kwalifikacje w zakresie integracji społecznej. 3. Liczba osób przygotowanych do podjęcia pracy w przedsiębiorstwach ekonomii społecznej. 4. Liczba miejsc pracy utworzonych dla osób niepełnosprawnych. 5. Liczba przedsięwzięć informacyjnych promujących prawa osób niepełnosprawnych i dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I SEKTOR PRYWATNY	Rozwój przedsiębiorczości.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem. 2. Liczba utworzonych miejsc pracy. 3. Liczba zakupionych i zainstalowanych maszyn i urządzeń w przedsiębiorstwach objętych wsparciem. 4. Liczba osób przeszkolonych z zakresu otwierania, prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej. 5. Liczba nowych zamówień uzyskanych przez przedsiębiorców.
	Budowanie zdolności instytucjonalnej władz lokalnych do wspierania rozwoju przedsiębiorczości.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba godzin doradztwa/ konsultacji dla przedsiębiorców. 2. Liczba przedsiębiorstw/ośrodków objętych wsparciem. 3. Liczba oraz powierzchnia wyremontowanych pomieszczeń przeznaczonych na rzecz wspierania rozwoju przedsiębiorczości. 4. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 5. Liczba osób przeszkolonych z zakresu wspierania rozwoju przedsiębiorczości.
	Rozwój przedsiębiorczości z wykorzystaniem innowacyjnych narzędzi i technologii.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przedstawicieli biznesu, którzy zdobyli nową wiedzę lub umiejętności. 2. Liczba przedsiębiorstw, które zaadoptowały nowe narzędzia/nowe technologie. 3. Liczba nowych miejsc pracy powstałych w wyniku realizacji działań projektowych. 4. Liczba godzin doradztwa/ konsultacji dla przedsiębiorców.
	Rozwój przedsiębiorczości wśród osób poszkodowanych w wyniku konfliktu na Ukrainie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób poszkodowanych w wyniku konfliktu na Ukrainie . 2. Liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje zawodowe.
	Poprawa jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz infrastruktury i wyposażenia ośrodków kształcenia i szkolenia zawodowego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczniów korzystających z nowych narzędzi/sprzętu naukowo-dydaktycznego w szkołach zawodowych. 2. Liczba nauczycieli, którzy zdobyli nową wiedzę i umiejętności, które będą mogli wykorzystać w pracy zawodowej. 3. Liczba wdrożonych lub ulepszonych standardów/programów nauczania w szkolnictwie zawodowym 4. Liczba i rodzaj przekazanego/ zainstalowanego sprzętu/lub pomocy dydaktycznych do kształcenia zawodowego.
	Rozwój przedsiębiorczości.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem. 2. Liczba utworzonych miejsc pracy. 3. Liczba zakupionych i zainstalowanych maszyn i urządzeń w przedsiębiorstwach objętych wsparciem. 4. Liczba osób przeszkolonych z zakresu otwierania, prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej. 5. Liczba nowych zamówień uzyskanych przez przedsiębiorców.
	Budowanie zdolności instytucjonalnej władz lokalnych do wspierania rozwoju przedsiębiorczości	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba godzin doradztwa/ konsultacji dla przedsiębiorców. 2. Liczba przedsiębiorstw/ośrodków objętych wsparciem. 3. Liczba oraz powierzchnia wyremontowanych pomieszczeń przeznaczonych na rzecz wspierania rozwoju przedsiębiorczości. 4. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 5. Liczba osób przeszkolonych z zakresu wspierania rozwoju przedsiębiorczości.
ROLNICTWO I ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH	poprawa wydajności i konkurencyjności gospodarstw rolnych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które pozyskały nowe umiejętności i kompetencje w zakresie poprawy wydajności i konkurencyjności gospodarstw rolnych. 2. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. 3. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały).

		4. Liczba uzyskanych certyfikatów, patentów, licencji, znaków towarowych.
	Zwiększony dostęp do infrastruktury i usług w sektorze rolnym.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które uzyskały dostęp do infrastruktury i usług w sektorze rolnym. 2. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. 3. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 4. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje w zakresie zwiększania dostępu do infrastruktury i usług w sektorze rolnym.
	Rozwój działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich, w szczególności dot. turystyki wiejskiej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przedstawicieli biznesu, którzy zdobyli nową wiedzę lub umiejętności. 2. Liczba przedsiębiorstw, które zaadoptowały nowe narzędzia/nowe technologie. 3. Liczba nowych miejsc pracy powstałych w wyniku realizacji działań projektowych.

ZAŁĄCZNIK II. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Etiopii, Kenii, Mjanmie, Senegalu, Tanzanii i Ugandzie oraz propozycje ich mierzenia

SEKTOR	ZAKŁADANE REZULTATY	PROPONOWANE WSKAŹNIKI
KAPITAŁ LUDZKI	Poprawa infrastruktury i wyposażenia podmiotów leczniczych oraz wzrost kwalifikacji personelu medycznego w zakresie świadczenia opieki medycznej na rzecz matek i dzieci.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń. 2. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia medycznego (sprzęt i materiały). 3. Liczba osób korzystająca z odnowionej infrastruktury / podmiotów leczniczych. 4. Liczba osób leczona za pomocą nowego wyposażenia medycznego. 5. Liczba przeszkolonego personelu medycznego. 6. Liczba godzin zrealizowanych programów, szkoleń i staży szkoleniowych. 7. Liczba wdrożonych lub ulepszonych standardów/procedur świadczenia opieki medycznej. 8. Liczba materiałów edukacyjnych przygotowanych na potrzeby szkoleniowe. 9. Liczba zabiegów i konsultacji medycznych przeprowadzonych przez przeszkolony personel. 10. Liczba osób z dostępem do przeszkolonego personelu medycznego.

	Poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych, kształcących na wszystkich poziomach edukacji oraz wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń. 2. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia naukowo-dydaktycznego. 3. Liczba uczniów korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury ośrodków edukacyjnych. 4. Liczba uczniów/studentów przeszkolona i korzystająca z nowego wyposażenia naukowo-dydaktycznego. 5. Liczba przeszkolonej kadry pedagogicznej. 6. Liczba godzin oraz ilość zrealizowanych programów, szkoleń i kursów szkoleniowych. 7. Liczba wdrożonych lub ulepszonych standardów/programów nauczania. 8. Liczba materiałów edukacyjnych przygotowanych na potrzeby szkoleniowe. 9. Liczba uczniów/studentów przypadająca na przeszkolonego nauczyciela. 10. Wyniki w nauce uczniów/studentów uczonych przez przeszkolonych nauczycieli (w projektach modułowych).
OCHRONA ŚRODOWISKA	Zwiększenie liczby osób mających dostęp do podstawowej infrastruktury sanitarnej oraz przeszkolonych z zakresu higieny.	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba osób z dostępem do podstawowej infrastruktury sanitarnej 2. liczba i rodzaj zbudowanej infrastruktury sanitarnej 3. liczba adresatów kampanii promocyjnych z zakresu higieny
	Zwiększenie liczby osób/podmiotów korzystających z dostępu do energii z odnawialnych źródeł (energia słoneczna, wodna, wiatrowa, źródła geotermalne, biomasa).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba gospodarstw/podmiotów (osób) z zapewnionym dostępem do energii z odnawialnych źródeł. 2. Wartość mocy generowanej przez zainstalowane urządzenia energii odnawialnej. 3. Liczba i rodzaj zainstalowanych urządzeń energii odnawialnej. 4. Liczba osób przeszkolona z zakresu wykorzystywania energii z odnawialnych źródeł.
	Wzrost zdolności operacyjnych w zakresie zapobiegania, reagowania i usuwania skutków klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych działalnością człowieka.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przeszkolonych ratowników. 2. Liczba godzin i ilość zorganizowanych szkoleń/ćwiczeń z zakresu reagowania w sytuacjach klęsk żywiołowych. 3. Liczba i rodzaj nabytego wyposażenia ratowniczego (w tym sprzęt ochrony osobistej). 4. Liczba godzin szkoleniowych z zakresu obsługi wyposażenia ratowniczego. 5. Liczba opracowanych i wdrożonych procedur reagowania w sytuacjach klęsk żywiołowych. 6. Liczba materiałów edukacyjnych przygotowanych na potrzeby szkoleniowe.
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I SEKTOR PRYWATNY	Wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia kobiet i młodzieży.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zatrudnionych w mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach oraz pracujących na zasadach samozatrudnienia. 2. Liczba osób przyjętych na staże i praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych. 3. Liczba nowo rozpoczętych projektów biznesowych. 4. Poziom bezrobocia wśród kobiet i młodzieży. 5. Liczba osób w wieku produkcyjnych wśród kobiet i młodzieży.
	Zwiększenie dostępu kobiet i młodzieży (w tym absolwentów) do kształcenia technicznego,	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba godzin i ilość przeprowadzonych szkoleń/kursów zawodowych. 2. Liczba absolwentów szkoleń i kursów technicznych i zawodowych.

	szkoleń i doradztwa zawodowego oraz podniesienie jakości infrastruktury służącej podnoszeniu kwalifikacji zawodowych.	<ol style="list-style-type: none"> 3. Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci doradztwa zawodowego. 4. Liczba nowo oferowanych szkoleń i kursów zawodowych. 5. Nowo nabyte umiejętności i kwalifikacje uczestników szkoleń i kursów.
	Zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności grup producenckich, kooperatyw oraz spółdzielni pracy, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poziom produkcji i wydajność pracy. 2. Wielkość dochodu z produkcji, handlu i sprzedaży. 3. Dynamika i wartość sprzedaży towarów i usług. 4. Udział grupy producenckiej, kooperatywy, spółdzielni pracy w danym rynku. 5. Poziom nakładów inwestycyjnych w dobra trwałego użytku. 6. Poziom wydatków na prace badawczo-rozwojowe. 7. Liczba uzyskanych certyfikatów, patentów, licencji, znaków towarowych. 8. Wdrożone lub usprawnione standardy/procesy/systemy produkcji, zarządzania i sprzedaży. 9. Liczba godzin i rodzaj szkoleń kadry zarządzającej i pracowników. 10. Poziom wykształcenia i kwalifikacji zatrudnionych pracowników.

ZAŁĄCZNIK III. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Libanie oraz propozycje ich mierzenia

SEKTOR	ZAKŁADANE REZULTATY	PROPONOWANE WSKAŹNIKI
KAPITAŁ LUDZKI	Poprawa jakości nauczania formalnego i nieformalnego na wszystkich poziomach kształcenia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje. 2. Liczba szkoleń, spotkań, warsztatów podnoszących kompetencje zawodowe kadry pedagogicznej. 3. Liczba wypracowanych materiałów dydaktycznych, podręczników, pomocy naukowych. 4. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 5. Liczba osób korzystająca z wyposażenia/materiałów dydaktycznych.
	Poprawa warunków nauczania na wszystkich poziomach kształcenia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. 2. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 3. Liczba osób korzystająca z odnowionej/nowej infrastruktury.
	Zwiększony dostęp do usług społecznych osób z grup zagrożonych wykluczeniem.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wprowadzonych ułatwień/usprawnień i/lub zniesionych barier w dostępie do usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem. 2. Liczba szkoleń, kursów, warsztatów, spotkań dla osób zagrożonych wykluczeniem. 3. Liczba osób, które zyskały nowe umiejętności i kompetencje. 4. Liczba akcji/kampanii/wydarzeń integracyjnych, zwiększających świadomość

		<p>społeczną nt. problemów i potrzeb osób z grup zagrożonych wykluczeniem.</p> <p>5. Liczba wykwalifikowanej kadry/personelu pracującego z osobami zagrożonymi wykluczeniem.</p> <p>6. Liczba szkoleń dla kadry/personelu pracującego z osobami zagrożonymi wykluczeniem.</p> <p>7. Liczba aktywnie działających organizacji społecznych świadczących wsparcie na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem.</p>
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I SEKTOR PRYWATNY	Zwiększona przedsiębiorczość, szczególnie wśród młodzieży i kobiet oraz nowe miejsca pracy.	<p>1. Liczba utworzonych miejsc pracy dla kobiet i młodzieży.</p> <p>2. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje.</p> <p>2. Liczba osób przyjętych na staże i praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych.</p> <p>3. Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci doradztwa zawodowego.</p> <p>4. Liczba założonych działalności gospodarczych.</p>
	Zwiększony dostęp do wysokiej jakości kształcenia technicznego i szkolenia zawodowego, w tym do zmiany kwalifikacji.	<p>1. Liczba przeprowadzonych szkoleń/kursów zawodowych</p> <p>2. Liczba absolwentów szkoleń i kursów technicznych i zawodowych</p> <p>3. Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci doradztwa zawodowego</p> <p>4. Liczba nowo oferowanych szkoleń i kursów zawodowych</p> <p>5. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń i obiektów</p>
	Zwiększona konkurencyjność, wydajność i innowacyjność grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni pracy, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym.	<p>1. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje.</p> <p>2. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń i obiektów.</p> <p>3. Liczba przekazanego/zainstalowanego wyposażenia.</p> <p>4. Liczba nowopowstałych grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni.</p> <p>5. Liczba szkoleń, kursów, warsztatów dla przedstawicieli grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni.</p> <p>6. Liczba wprowadzonych innowacji/usprawnień w produkcji i sprzedaży.</p> <p>7. Liczba uzyskanych certyfikatów, patentów, licencji, znaków towarowych.</p>

OCHRONA ŚRODOWISKA	Poprawa zarządzania gospodarką odpadami oraz wodną, w tym zwiększony dostęp do infrastruktury wodno-sanitarnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkoleń/warsztatów/spotkań nt. zarządzania gospodarką odpadami oraz gospodarką wodną. 2. Liczba przekazanego sprzętu/infrastruktury służącego poprawie zarządzania gospodarką odpadami oraz gospodarką wodną. 3. Liczba wypracowanych materiałów edukacyjnych i publikacji dotyczących zarządzania gospodarką odpadami i wodną. 4. Liczba podjętych działań oraz opracowanych procedur dotyczących zarządzania gospodarką odpadami oraz wodną. 5. Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach/spotkaniach. 6. Liczba osób, które zyskały dostęp do infrastruktury wodno-sanitarnej.
	Zwiększenie dostępu do odnawialnych źródeł energii.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba zainstalowanych systemów/urządzeń do korzystania z odnawialnych źródeł energii 2. Liczba gospodarstw/podmiotów/osób z zapewnionym dostępem do energii z odnawialnych źródeł 3. Wartość mocy generowanej przez zainstalowane urządzenia energii odnawialnej 4. Liczba osób przeszkolonych z zakresu wykorzystywania energii z odnawialnych źródeł
	Ograniczanie skutków zmian klimatycznych oraz wywołanych działalnością człowieka, w tym procesów wylesiania, pustynnienia czy degradacji gruntów.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkoleń/warsztatów/spotkań nt konieczności zapobiegania i ograniczania skutków zmian klimatycznych i wywołanych działalnością człowieka. 2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach/spotkaniach. 3. Liczba wypracowanych materiałów edukacyjnych i publikacji dotyczących ograniczania skutków zmian klimatycznych i wywołanych działalnością człowieka. 4. Wielkość obszarów objętych działaniami zapobiegawczymi i naprawczymi w odniesieniu do kwestii środowiska. 5. Liczba podjętych działań zapobiegawczych i naprawczych oraz opracowanych procedur dotyczących ograniczania skutków zmian klimatycznych i wywołanych działalnością człowieka. 6. Liczba przekazanego/zainstalowanego wyposażenia.

ZAŁĄCZNIK IV. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Palestynie oraz propozycje ich mierzenia

SEKTOR	ZAKŁADANE REZULTATY	PROPONOWANE WSKAŹNIKI
KAPITAŁ LUDZKI	Poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych, kształcących na wszystkich poziomach edukacji oraz wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. 2. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 3. Liczba osób korzystająca z odnowionej/nowej infrastruktury. 4. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje. 5. Liczba szkoleń, spotkań, warsztatów podnoszących kompetencje zawodowe kadry pedagogicznej. 6. Liczba wypracowanych materiałów dydaktycznych, podręczników, pomocy naukowych.
	Poprawa stanu infrastruktury i dostępu do edukacji przedszkolnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. 2. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 3. Liczba osób korzystająca z odnowionej/nowej infrastruktury. 4. Liczba nowych miejsc w placówkach edukacji przedszkolnej.
	Zwiększenie dostępu do usług społecznych (ochrona zdrowia, edukacja) osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wprowadzonych ułatwień/usprawnień i/lub zniesionych barier w dostępie do usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem. 2. Liczba szkoleń, kursów, warsztatów, spotkań dla osób zagrożonych wykluczeniem. 3. Liczba osób, które zyskały nowe umiejętności i kompetencje. 4. Liczba akcji/kampanii/wydarzeń integracyjnych, zwiększających świadomość społeczną nt. problemów i potrzeb osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. 5. Liczba wykwalifikowanej kadry/personelu pracującego z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. 6. Liczba szkoleń dla kadry/personelu pracującego z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. 7. Liczba aktywnie działających organizacji społecznych świadczących wsparcie na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem.
ROLNICTWO I ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH	Wzrost dochodów i podniesiony poziom bezpieczeństwa żywnościowego gospodarstw rolnych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba gospodarstw/osób objętych wsparciem. 2. Wielkość dochodu z produkcji i sprzedaży. 3. Ilość wyprodukowanej żywności. 4. Liczba szkoleń/konsultacji dla rolników.
	Zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności grup producenckich, kooperatyw oraz spółdzielni rolniczych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje. 2. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń i obiektów. 3. Liczba przekazanego/zainstalowanego wyposażenia. 4. Liczba nowopowstałych grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni rolniczych. 5. Liczba szkoleń, kursów, warsztatów dla przedstawicieli grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni rolniczych.

		<ul style="list-style-type: none"> 6. Liczba wprowadzonych innowacji/usprawnień w produkcji i sprzedaży. 7. Liczba uzyskanych certyfikatów, patentów, licencji, znaków towarowych.
	Poprawa dostępu produktów rolno-spożywczych do rynków zbytu, uzyskanie wyższej jakości produkcji rolnej.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Wielkość dochodu ze sprzedaży. 2. Liczba otrzymanych certyfikatów jakości/dokumentów potwierdzających jakość liczb uzyskanych certyfikatów, patentów, licencji, znaków towarowych, poświadczeń . 3. Liczba szkoleń, kursów, warsztatów. 4. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje. 5. Liczba wprowadzonych innowacji/usprawnień w handlu i sprzedaży. 6. Liczba przekazanego/ zainstalowanego wyposażenia i sprzętu.
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I SEKTOR PRYWATNY	Wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia kobiet i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Liczba utworzonych miejsc pracy dla kobiet i młodzieży . 2. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje. 3. Liczba osób przyjętych na staże i praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych. 4. Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci doradztwa zawodowego.
	Zwiększenie dostępu kobiet i młodzieży (w tym absolwentów) do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego oraz podniesienie jakości infrastruktury służącej podnoszeniu kwalifikacji zawodowych.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Liczba przeprowadzonych szkoleń/kursów zawodowych. 2. Liczba absolwentów szkoleń i kursów technicznych i zawodowych. 3. Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci doradztwa zawodowego. 4. Liczba nowo oferowanych szkoleń i kursów zawodowych. 5. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń i obiektów. 6. Liczba przekazanego/zainstalowanego wyposażenia.
	Wzmocnienie organizacji non-profit, wspierających edukację zawodową i szanse zatrudnienia kobiet i młodzieży we Wschodniej Jerozolimie.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Liczba przeprowadzonych szkoleń/kursów zawodowych/warsztatów. 2. Liczba nowopowstałych organizacji non-profit. 3. Liczba przekazanego sprzętu, wyposażenia, materiałów.